

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Disputatio LVI. De vsu & adoratione crucis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

nam pos-
sessu secun-
duo de
gratia por-
ta elicitum
ac primum.
D. Thom.
Antonin.
Syluest.
Arnd.
Nauar.

quæst. 96. articul. 4. ad 3. Antonin. 3. part. titul. 12. cap. 8. Syluest. & Armil. verbo Reliquiæ & Nauar. in Sum capit. 11. num. 35. & piorum usus hoc satis confirmat. Ratio vero est, quia hoc non est per se malum, cum ex deuotione fiat propter uenerationem Sanctorum, & uilitatem fidelium, & nullam indecentiam, vel malitiam per se coniunctam habeat. Neque etiam est malum quia prohibetur. Nulla est enim lex Ecclesiastica, quæ hoc vetet. In illo enim capite Corpora, non est sermo de hac re, sed de translatione reliquiarum, ut per se constat. Concilium autem Bracharense reprehendit Episcopos qui propter maiorem fastum, & hominum gloriam id faciebant, ut super humeros Leuitarum in sellulis portarentur. Vnde infra subdit. Quod si Episcopus reliquias per se deportare e-lexerit, non ipse a diaconibus in sellula vehatur, sed una cum populo progrediatur.

DISPUTATIO LVI. In tres sectiones distributa.

De usu & adoratione Crucis.

Voniam Diuus Thom. de cruce spe- cialiter differuit, ideo disputationem hanc superioribus adiungimus, quam- uis eius doctrina eadem fere futura sit. Eam tamen in ultimum locum re- seruauimus, quia duplex potest esse crucis conside- ratio. Prima quatenus est reliquia Christi, eius tactu & sanguine consecrata, quæ solum habet locum in ea cruce, in qua Christus pendit; & in omnibus eius partibus, etiam si in figura crucis non sint, ex- tendi autem potest ad clauos, columnam, sepulcrum, & alias Christi reliquias. Secunda consideratio est per modum imaginis, quæ potissimum locum habet in omni cruce, quæ ex permanenti materia confici- tur. Addi vero potest, tertia consideratio crucis, per modum cæremoniæ cuiusdam, ut quâdo motu, seu actione successiua nos ipsos, seu res alias signo cru- cis, veluti quadam successiua imagine signamus, seu sanctificamus. De his igitur breuiter dicendum est.

SECTIO I.

An lignum crucis in quo Christus pendit, sit ado- randum latræ.

Cruci, aliis
que passionis
Christi insi-
gnibus ado-
ratio debita

Origem.

Coloss. 2.

Ephes. 2.

Hebr. 7.

Ioan. 3.

Philip. 2.

Damas. 6.

Psalm. 131.

MISSIS hæreticorum sententijs, qui de cruce Christi nihil aliud, quam de cæteris reliquijs opinantur, dicendum est primo, lignum crucis, in qua Christus pendit, adorandum esse, idemque de spinis, clauis, alijsque reliquijs Christi sentien- dum esse. Conclusio est de fide, ut ex supra dictis satis constat tanto euidentius, quanto plures sunt, maioresque causæ ad has reliquias venerandas. Pri- mo, quia eis armis vicimus demones, nostramque salutem comparauimus in Christo, ut notauit Ori- gen. homil. 8. in Iosue, ad hanc rem accommodans illud ad Coloss. 1. Pacificans per sanguinem crucis eius, quæ in cælu & quæ in terra sunt, & cap. 2. Spoliatus prin- cipatus, usque ad illud, affigens illud cruci, & ad Ephes. 2. Vi reconciliet ambos in vno corpore DEO per crucem. Se- cundo quia hæc crux fuit veluti sacrum altare, in quo Christus cruentum sacrificium obtulit, ut si- gnificatur ad Hebræos 7. Fuit etiam via, per quam Christus incedens, ad suam exaltationem peruenit, ut Ioan. 3. & 12. & ad Philippen. 2. significatur. Deni- que tactu carnis, & sanguinis Christi consecrata fuit. Vnde Damasc. lib. 4. cap. 12. Hoc lignum, inquit, vene- randum, & ex tactu sancti corporis, & sanguinis sanctifi- catum, optimo iure adorari debet, clauisq. item, & lancea, & indumentum, ac præsepe, & ad crucem accommo- dat illud Psalm. 131. Adorabimus in loco, ubi steterunt pedes eius. Nam crucem ibi intelligi, argumentum, inquit, est id, quod sequitur, Surge Domine in requiem tuam: Comes

A enim crucis est Resurrectio. Hieronym. 1. tom. epist. 17. Hieron. ad Marcel. ut migret in Ierusalem, nomine Paulæ, & Eutoch. circa med. Venerabantur, inquit, Iudei propitiatorum: nonne tibi venerabilis videtur sepulcrum Christi: quod quotiescunque ingredimur, iacere in sindone cernimus Saluatorem. Habet etiam multa epistol. 13. ad Paulinum de institutione monachorum. Et in epitaphio Paulæ laudat illam, quod præsepe adora- uerit. Quod etiam se fecisse affirmat apolog. 3. contra Rufin. Idem docet Cyrill. Ierosolym. epist. quadam ad Constantium Imperat. & catech. 10. & 13. dicit totum mundum repletum fuisse particulis illius crucis ob deuotionem. Chrysostom. homil. quod Christus sit Deus, tom. 5. Tanta, inquit, vene- ratione lignum illud habetur, ut qui parum ex illo habere possunt, auro includant, & ceruicibus imponant. Idem de Inuentione crucis homil. 84. in Ioan. Gregor. lib. 7. epistol. 126. ad Recaredum Hispaniæ regem cru- cem mittit auream particulam crucis lignæ inclu- dentem. Confirmant denique miracula per crucem facta: nunc sufficiant, quæ in inuentione, & exalta- tione crucis acciderunt. De quibus lege Rufin. lib. 1. cap. 7. & 8. Nicephor. lib. 8. cap. 29. & Seuer. Sulpit. lib. 2. sacre histor. post med. 1. tom. bibliot. sanct. Simo- nem Metaphrasin vita Helenæ.

Sed contra primo, quia filius qui patrem amat, non solum non adorat, sed nec etiam libenter vi- det patibulum, aut gladium, quo pater interfectus, aut supplicio affectus fuit. Secundo solus contactus non est sufficiens adorationis fundamentum, alias terra, aqua, imo & sacrilega manus, quæ Christum percussit, adoranda esset. Adde etiam omnia, quæ Christus vidit, quia sicut videri est extrinseca de- nominatio: ita & tangi. Tercio, esto adorari posset crux, quando Christus in ea actu pendeat: non vero separatione facta. Inquit enim August. serm. 58. de verbis Domini. Purpuram coniunctam regi simul cum ipso adoro: si vero separatur, iam non meretur bonæ re- gis.

Argumentum primum recte dissoluit D. Thom. art. 4. ad primum. Non enim adoramus crucem, ut illa vñ sunt Iudei ad iniuriam, & penam Christo in- ferendâ, sed ut ab illo sanctificata est, eius gloriam, & exaltationem attulit, & eodem modo pinus, & fide- lis filius veneratur gladium, quo pater suus, non ut malefactor, sed ut innocens martyr occisus est, & per mortem ad æternam gloriam translatus.

Ad secundum respondetur, primo contactum Christi per se quidem sufficientem rationem adorationis esse: sæpe tamen non expedire vii hac ado- ratione, vel quia non decet, vel quia res adoranda valde incerta est, vel cum alijs rebus necessario con- iuncta, quæ ad communes usus humanos deputata sunt, præsertim vero manus illi, qui Christum per- cussit, adoranda non fuit, sed execranda, non solum quia tactus ille, ut fuit actio talis personæ, grauissi- mum peccatum fuit, sed etiam, quia erat membrum iniquissimæ personæ. Vnde cum persona sit, quæ per se primo adoratur, non debuit pars illa adorari, ne in talem personam veneratio redundaret. Denique non est eadem ratio de alia extrinseca denomina- tione, quæ realem coniunctionem non requirit, ut est videre, quia ex illa nulla propria moralis habitu- do resultat, neque illa res efficitur aliquo modo quasi propria Christi. In contactu vero, aliqua realis con- iunctio intercedit, & quidam usus ad proprias actiones, & passionis, & ideo non est similis ratio.

Ad tertium patebit ex solutione sequentis dubij. Dubitari enim potest de qualitate, & specie hu- ius adorationis. Nonnulli enim illam vocant, hyper- dulam. Ita loquitur Diuus Thomas in 3. distinct. 9. quæst. 1. art. 2. quæst. 1. 4. Marfil. q. 8. art. 1. Henri. quod lib. 10. q. 6. Alij dicunt esse latræiam perfectam, quia Christus ipse colitur. Ita loquitur D. Thom. hic. quem omnes discipuli eius sequuntur, & Anro. Cor. duben.

dubens, qui alios refert dicto lib. 1. quæst. Theologi-
car. quæst. 105.

Dicendum vero est, distinctionem supra in ge-
nere datam de reliquijs, ad crucem & alias Christi
reliquias esse applicandam. Itaque si lignum crucis
adoratur, ut mente, & cogitatione coniuncti ipsi
Christo, adorandum est perfectio actus latræ, qui per
se primo ad Christum, concomitantem vero, & quasi
per accedens ad lignum terminatur: & hoc modo
locutus est D. Thom. hic, & D. Hieronym. supra cita-
tus dicens, Quotiescunque sepulcrum Christi ingredimur,
iacere in sindone cernimus Salvatorem. Si vero hæc reli-
quæ adorantur ut tota materia adorationis, ado-
ratio quidem erit respectiva propter excellentiam
Christi: minus tamen perfecta, quam sit illa, quæ
Christo propter se debetur. Et ita intelligitur dictum
Augustini supra citatum. Et hanc fortasse vocavit
D. Thom. Hyperduliam. Quamquam reuera ac eodem
habitu procedat, quo Christus ipse colitur, iuxta ge-
neralem doctrinam supra traditam. Et hæc fere di-
stinctione quamvis diuersis verbis utuntur Bona-
uent. distinct. 9. artic. 1. q. 4. & Ricard. art. 2. quæst. 3.

Et iuxta eandem optime intelligitur locus Am-
brosij orat. de obitu Theodori. ubi inter multa alia
notatu digna, quæ de crucis adoratione tractat a-
gens de Helena Constantini matre, sic inquit, Inue-
nit ritulum, regem adoravit, non lignum, quia hic genti-
lis est error: sed adoravit illum, qui pendit in ligno. Vbi
loquitur de perfecta adoratione latræ, & absoluta,
& de re per se primo adorata: non vero negat cruce-
m concomitantem, vel respectivè adorari posse.
Vnde infra subdit, Sapiens Helena, quæ crucem in capite
regum invenit, ut crux in regibus adoratur: Non insolentia
istâ, sed pietas est, cum deferitur sacra redemptioni, & infra.
Ecce & clauus in honore est; ferro pedum eius Reges incli-
nantur.

S E C T I O II.

Verum crucis imago retinenda sit, & adoranda.

RATIO dubitandi esse potest, quia crux non re-
præsentat aliquam personam sacram, sed solam
eam crucem, in qua Christus pendit; ergo non est
in eâ sufficiens ratio, ob quam adoratur. Alias eti-
am clauus, vel flagellum, & similia adorari possent,
quatenus repræsentant alias res similes, quibus
Christus supplicio affectus est: imo quælibet ligni
particula, quatenus repræsentare potest similem par-
tem veræ crucis Christi, adoranda est. Propter hanc
fortasse causam, præter hereticos supra citatos, Ae-
gidius Hispanus negavit crucem esse adorandam,
qui propter hunc & alios errores Hispani damnatus
est.

Dicendum est ergo, usum crucis per modum ima-
ginis Christi crucifixi, quam Catholica Ecclesia
semper tenuit, honestum, & religiosum esse. Hæc
veritas de fide est, definita in V. I. Synod. can. 73.
VII. Synod. actio 7. VIII. Synod. can. 3. Quæ po-
tissimum apostolica traditione fundata est, de qua
legi potest Leo Pap. serm. 8. de passionem, Irenæ. lib. 1.
contra heres. capit. 24. Tertul. in apologet. cap. 16.
Chrysost. serm. 1. & 2. de adorat. crucis: optime Am-
bros. serm. 56. Sicut navis, inquit, sine arbore, ita Eccle-
sia sine cruce stare non potest, & infra, Vbi signum crucis
erigitur, statim & diaboli iniquitas effugatur. Vnde fa-
ctum est, ut cum alicubi Evangelium de nouo præ-
dicatur, primum signum introductæ fidei, & ex-
pulsæ idololatriæ, sit crucis erectio. Quod & nostris
temporibus observari videmus, & tempore etiam
Constantini Magni singulari Dei providentia fa-
ctum legimus. Statim enim, ac Constantinus fidem
accepit, Romanorum vexillum in Christianorum
crucem mutavit, ut Nazian. refert orat. 3. num. 27.
& Euseb. lib. 1. de vita Constantini. Sozomen. lib. 1.
Fr. Suarez. Tom. 1.

histor. cap. 4. Nicephor. lib. 7. cap. 37. 47. & 49. Ad-
dunt etiam Euseb. supra lib. 9. histor. cap. 9. & 10. &
Nicephor. supra & lib. 8. cap. 3. idem signum crucis
Constantino in celo apparuisse, eumque securum
de victoria contra Maxentium reddidisse, ideoque
illud in fronte sua posuisse. Nec dissimile est, quod
Prosper. refert accidisse Arcadio Imperatori lib. de
prædictionibus & promissionibus Dei, part. 1. cap.
34. ubi inquit propter hanc causam Arcadium au-
reos nummos cruce consignari præcepisse. Confir-
matur hæc traditio. Quia constat ex historijs, ante
mille ducentos annos, fuisse in Ecclesia consuetudi-
nem deferendi in publicis processionibus crucem
argenteam inter cereos accensos. Quam consuetu-
dinem defendit Cyril. libr. 6. contra Julian. circa
princip. & referunt Sozomen. lib. 8. capit. 18. & So-
crat. lib. 6. cap. 8. Denique ante Passionem Christi
data sunt signa, & figuræ crucis eius, non solum in
Scriptura sacra, ut per se constat, & late congerit Io-
nas Aurelian. lib. 1. de Imaginibus in fine, & lib. 2. in
princip. sed etiam inter Ethnicos, ut de Egyptijs
referunt Nicephor. lib. 12. histor. cap. 26. & Rufin.
lib. 2. cap. 29. quid ergo mirum, quod Ecclesia Ca-
tholica imaginem crucis semper retineat? Præfer-
tim cum Matth. 24. de die Iudicij legamus in eo ap-
pariturum signum filij hominis, id est, crucem, ut
Christi vexillum ab omnibus adorandum, ut expo-
nit Chrysost. homil. 87. apud Matth. Qui dicit
futuram illam crucem sole splendidiorem, obscu-
ratur enim sol, & crux apparet. Quæ fuit etiam sedi-
sentia Damasceni lib. 4. de fide cap. 12. & 17. & orat. 1.
de imaginibus, August. serm. 130. de temp. circa fi-
nem, Hippolyti orat. de confirmatione mundi
tom. 7. biblioth. Hieronym. & aliorum, quos refert
VValdens. tom. 3. de sacramentalibus cap. 158. ubi
ex Chrysost. homil. de cruce, & latrone, dicit illam
crucem, quæ in die Iudicij apparebit, futuram esse
illam eandem, in qua Christus pendit, quod pium
est: sed incertum.

Ex quibus satis constat, hoc crucis signum meri-
to in Ecclesia adorari, est enim res sacra, & ad divi-
num cultum spectans. Propter quod merito Sedu-
lius cecinit, Næve quis ignoret speciem crucis esse colen-
dam. Et Rupert. Abb. lib. 6. de divin. Offic. capit. 9.
& 21. Adoramus (inquit) crucem fidei presidium, pacis
vexillum. Vnde quod ad modum adorationis atti-
net, nulla difficultas est, quin per modum rei sacræ
ad honorem Christi pertinentis, coli possit adora-
tione respectiva & secundaria, sicut de alijs rebus
sacris, & imaginibus explicatum est. Deinde si in
ipsa cruce imago Christi depicta, seu affixa sit, non
est dubium, quin adorari possit cultu latræ, vel po-
tius coadorari simul cum ipso Christo. Denique
etiam si nulla alia hominis figura, sed tantum crucis
in illa appareat, eodem modo & respectu adorari
potest. Quia huiusmodi crux etiam per se sola re-
præsentat non solum aliam crucem, sed etiam Chri-
stum ipsum per modum crucis extensum.

Et in hoc (ut ad rationem dubitandi in principio
positam respondeamus) magna differentia est inter
crucem, & clauum, lanceam, &c. quia sola crux est
figura ipsius Christi, & ideo imago crucis, quæ et-
iam est imago Christi, adorabilis est, non vero ima-
go clavi, aut lanceæ, ut D. Thom. hic art. 4. ad 3. do-
cuit. Et Athanas. seu autor quæst. ad Antiochum quæst.
16. ubi aliam rationem indicat, scilicet, quia crux fa-
cile ostendi potest adorari propter figuram, non propter
materiam. Quia si duæ partes eius separantur, non
adorantur. Quod tamen in lancea, aut clauo, non ta-
men facile constat. Quæ ratio non magni ponderis
esse videtur.

Ex differentia vero, quam D. Thom. posuit, ori-
tur alia, quæ ad rem maxime pertinet: nam inter
Christianos propria figura crucis semper habet v-
sum sacrum, & religiosum: clauus autem, & lancea, gnia.
Aaaa 2 & aliz

Niceph.

Prosper.

Crucis di-
gnitas & vi-
neratio.Cyrill.
Sozomen.
Socrat.
Ion. Aurel.Niceph.
Ruffin.

Mass. 24.

Chrysost.

Damasc.
August.
Hippolyt.
Hierony.
VValdens.

Sedul.

Ruperts

Adoratio
crucis qualisD. Thom.
Athanas.Differentia
quoad cultum
inter crucem
& reliqua
passionis
Christi insi-
gnia.Responsio.
Adoratio
crucis Christi
debita qua-
li.

Hieron.

Bonavent.
Ricard.
Ambros.6. 7. & 8.
Synod.
Leo Pap.
Irenæus.
Tertull.
Chrysost.
Ambros.Crucis ora-
tio signum
expulsæ ido-
latriæ.Nazian.
Euseb.
Sozom.

& alix res similes ordinari non ad significandum, sed ad humanos usus assumuntur. Vnde fit, si hæc interdum depingantur ad passionem Christi representandam, veneratione digna esse posse, quia habet sacrum usum, & rationem imaginis sacre. Quando autem hoc modo representant, ex circumstantiis, & modo imaginis colligendum est.

Ex quibus etiam colligitur superstitiose errasse Armenos, qui crucem non adorabant, nisi prius in ea clauum infingerent, eamque baptizarent, & postea alterum lignum ab altero separarent, & separatim adorarent. Hoc enim totum superstitiosum est. Quia neque clauus, neque baptismus, necessaria sunt ad rationem imaginis, & si separaretur unum lignum ab alio, iam non manet ratio imaginis. De quo vide Euthy. 2. p. Panopl. tit. 20. circa med. & S. Nicon. in lib. de religione Armenor. tom. 1. Bibliot. sanct. & plura apud Alan. dialog. 4. præcipue cap. 11. ubi explicat legem Theodosij, qui prohibuit, ne crux depingeretur in pavimento.

SECTIO III.

Utrum liceat uti signo crucis in modum ceremonie sacre.

RES Pondetur, hoc crucis signum, eiusque usum multis rationibus religiosum esse, fidelibusque vtilissimum. Hæc est certa veritas fidei, quam vniuersalis Ecclesie consensus, & ratio fide illustrata euidenter ostendit. Primo enim usus signi crucis, quædam est Christianæ fidei professio. Vnde August. Psalm. 141. exponens illa verba. *In via hac, qua ambulabam.* Vique adeo, inquit, de cruce non erubescio, ut non oculis loquor, sed in fronte eam ponam: insultet ille crucifixus Christo, videam ego in frontibus Regum crucem Christi. Prohibetur ergo hoc signo, Christi crucem amplecti, & illius virtute sanctificari, muniri, & defendi. Secundo, hinc factum est, ut in omnium sacramentorum administratione, signum crucis adhibeatur, ut Dionys. tradit cap. 4. 5. & 6. de Ecclesiastica Hierarch. & Augustin. sermon. 181. de tempore cap. 3.

Tertio virtutem habet contra demones, ut Chrysostom. tradit homil. 21. ad Popul. Crucem, inquit, fronti imprime, sic enim nec ipse diabolus ledere poterit. Idem homil. 55. Matth. vnde Hieronym. epistol. 1. ad Eliodor. Inquit, est hostis, expedite rudentes, vela suspendite, crux antennæ figatur in frontibus. Et Lactant. libro. 4. de vera sapientia cap. 27. dicit, hoc signum terrori esse demonibus, eosque de corporibus obsessorum fugare. Vnde Nazian. orat. 3. num. 19. & Nicephor. lib. 10. histor. cap. 3. refert, cum Iulianus apostata quibusdam demonum terroribus afficeretur, ex veteri consuetudine contra suam perfidiam, & voluntatem, signo crucis se signasse, demonesque fugauisse. Ex quo intelligi potest hanc crucis efficacitatem, non in sola deuotione, & merito operantis, sed potissimum in diuina ordinatione propter meritum Christi, eiusque honorem fundatam esse. Compelluntur enim diuino imperio hoc signum reuereri, & ad illius præsentiam contremiscere, nec solum fugiunt, quia illud odio habent, ut Gentiles obiecebant apud Lactant. loco citato: sed potius ideo odio habent, quia virtutem eius sentiunt, ut eleganter docuit Aug. lib. 8. quæst. 79. Vbi de sacramentis, & signis sacris Christianorum in genere loquens inquit. *Nec mirum est, quod hæc signa valent, cum ab eis (id est a malis Christianis) adhibentur: quando etiam, cum usurpantur ab extraneis, qui omnino suum nomen ad istam militiam non dederunt propter honorem tamen excellentissimi Imperatoris valent.*

Eadem ratione, & modo valet hoc signum crucis ad impetrandum aliquid à Deo. In cuius figuram Moyses oratio tunc à Deo populi victoriam impetrabat, quando in crucis figura manus ad coelum leuabat. Ita enim in e. prætantur locum Exod. 17. Nazian. orat. 6. coram Gregor. Nyssen. Prosper. lib. 1. de prædicationibus & promissionibus Dei, part. 1. capit. ult. August. in orat. de quinque hærelibus cap. 2. Chrysost. orat. 2. ex decem Græcis, quæ nondum Latinæ factæ sunt. Vnde sanctus Marcial. epist. ad Burdegalem, tom. 1. Bibliot. sanct. Crucem, inquit, semper mente, ore, & signo tenete, crux enim Domini armaturæ vestra est.

Quinto hinc factum est, ut ex bonorum omnium fidelium consuetudine, signum crucis ad suas actiones præmittant. Sic Cyrill. Ierosolymit. catechesi 4. & 13. *In omni negotio, comedens, bibens etiam signa te fronte.* Hieronym. epistol. 22. ad Euloch. de custodia Virginitat. *Ad omnem actum, ad omnem incrementum manus pingat crucem.* Similia habet Tertul. lib. de Corona militis cap. 4. Origen. lib. 3. in Iob. col. 12. dicit, *Cibum, & potum signo crucis esse benedicenda.* Hanc denique inter traditiones non scriptas refert Basil. lib. de Spirit. sanct. c. 27. & Anastas. Nicen. lib. quæst. sacre Script. quæst. 59. tom. 6. Biblio. eamque contra Iulianum defendit Cyrill. libro. 6. circa principium.

Sexto denique reperiri possunt in hoc signo omnes imaginum vtilitates, conseruat enim passionis Christi memoriam, fiduciam indicat: est grati animi significatio, & ostendit, qui illo vitur se in cruce Christi gloriori. Et eadem est de ceteris vtilitatibus ratio.

Ex quibus facile intelligitur, hoc signum esse venerabile, & adoratione dignum, habet enim vltimam, & significationem sacram. Nec refert, quod in materia, seu actione transeunt constituitur, quia sola diuersitas materie, quando figura, & significatio est eadem, adorationem non impedit. Vnde modus huius adorationis iuxta ea, quæ de imaginibus, & de nominibus sacris diximus, explicandus est.

QVÆSTIO XXVI.

De eo, quod Christus Mediator Dei & hominum dicitur, in duos articulos diuisa.

*E*nde considerandum est de hoc, quod dicitur Christus Dei & hominum mediator.

Et circa hoc quaeruntur duo.

Primum, utrum esse mediatorem Dei & hominum, sit proprium Christo.

Secundo, utrum hoc conueniat ei secundum humanam naturam.

HANC questionem addidit hoc loco D. Thomas solum, ut hanc mediatoris appellationem explicaret. Breuiter autem eam expedit, quia licet nomen diuersum sit: res tamen quæ per illud significatur, non est alia ab ijs, quæ in superioribus explicata sunt. Et ideo de re hac specialem disputationem non instituemus, sed solum D. Thom. litteram explicando, propriam huius vocis significationem, & usum ostendemus.

ARTICVLVS I.

Utrum esse mediatorem Dei & hominum, sit proprium Christo.

D primum sic proceditur. Videtur, quod esse mediatorem Dei, & hominum, non sit proprium Christo. Sicut enim Iacobus 3. dicit, *ita & propheta videtur esse mediator inter Deum & homines: secundum illud Deum & homines.* Ego illo tempore sequens fui, & medius inter Deum & homines.